

Bijlage C. Notitie "waardering en afschrijving vaste activa en rente".

1. Inleiding

Voor het realiseren van de vastgestelde beleidsdoelen zijn investeringen vaak noodzakelijk. Van een investering is sprake als het gaat om een, meestal qua omvang wat grotere, uitgave waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Als het nut zich over meerdere jaren uitstrekt, dienen ook de lasten zich over meerdere jaren te spreiden. Het gevolg van het doen van investeringen is het ontstaan van bezittingen, de zogenaamde vaste activa. Van deze investeringen dient inzichtelijk gemaakt te worden over welke termijn de investering nut met zich meebrengt. De investering wordt dan over deze termijn afgeschreven, waardoor de waarde daalt en gedurende de afschrijvingsperiode als het ware "gespaard" wordt voor de vervanging van het actief.

Een juiste interpretatie en een consequente toepassing zijn zeer fundamenteel voor het bepalen van de financiële positie en het vermogen van de gemeente.

In deze notitie wordt ingegaan op de bepalingen uit het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de overige voorschriften met betrekking tot het waarderen en afschrijven van vaste activa. Iedere gemeente dient conform deze voorschriften een afschrijvingsplan op te stellen. De wijze waarop investeringen bij de gemeente Weert worden afgeschreven is onderwerp van deze notitie. De eerste notitie "waardering en afschrijving vaste activa" is in 2004 door de raad vastgesteld.

2. Voorschriften BBV en artikel 212 GW

In het BBV, zoals dat is ingegaan per 1 januari 2004, zijn in de paragraaf ten aanzien van de vaste activa (artikelen 33 t/m 36) bepalingen opgenomen betreffende de immateriële, de materiële en financiële vaste activa.

Naast deze regels ten aanzien van de vaste activa is bepaald dat de verordening ex artikel 212 Gemeentewet (GW) in elk geval de regels voor waardering en afschrijving activa moet bevatten. Bij de gemeente Weert wordt hiervoor in deze verordening in artikel 11 verwezen naar deze notitie

In de nu voorliggende notitie wordt dus de wijze van waardering en afschrijving van de activa vastgelegd.

De materiële vaste activa kunnen worden onderverdeeld in:

1. Materiële vaste activa met een economisch nut. Van economisch nut is sprake indien de activa meerjarig een economische waarde vertegenwoordigen. Een deel van de activa van de gemeente is (gedeeltelijk) rendabel, omdat de gemeente prijzen/tarieven voor deze diensten kunnen vragen (zwembad, rioleringen etc.). Ook kan een actief bij eventuele verkoop een bepaalde waarde hebben (is "verhandelbaar"). Activa met een economisch nut moeten geactiveerd en afgeschreven worden.
2. Activa met een meerjarig maatschappelijk nut in de openbare ruimte. Hieronder worden onder meer verstaan investeringen in aanleg van waterwegen, waterbouwkundige werken, wegen en straten, fiets- en voetpaden, bruggen, etc. Aankoop en vervaardiging van activa met een meerjarig maatschappelijk nut in de openbare ruimten, worden bij voorkeur onder aftrek van bijdragen van derden (indien er een relatie ligt met het actief) en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven.

De maatstaf voor de afschrijvingstermijnen is de economische levensduur. De activa van de gemeente met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte dienen bij voorkeur ineens ten laste van de exploitatie te worden gebracht. Deze investeringen genereren nagenoeg geen inkomsten en brengen bij verkoop geen geld op; zij leveren gedurende een aantal jaren een bijdrage aan het maatschappelijk nut (bijv. rotonde, brug) in de openbare ruimte. Activering van deze activa geeft een (opwaartse) vertekening van het eigen vermogen.

De activa met alleen maatschappelijk nut in de openbare ruimte mogen, zoals vermeld onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves direct ten laste van de exploitatie worden gebracht. Dergelijke investeringen kunnen met toestemming van de raad worden geactiveerd. Dit kan nodig zijn ingeval een gemeente een (aantal) zeer grote investeringen in de

openbare ruimte wil uitvoeren. Een gemeente kan bij een dergelijke (meerjarige) investering – indien deze direct ten laste van de exploitatie wordt gebracht- de begroting mogelijk niet sluitend krijgen. Dit is echter wel verplicht. In een dergelijk geval kan activering van deze investeringen uitkomst bieden. Hierbij dient de afschrijvingstermijn zo kort mogelijk gehouden te worden. Ook mag er op investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut resultaatafhankelijk worden afgeschreven.

3. Investeren / onderscheid investeringen

Naast de indeling bij de materiële vaste activa in activa met een economisch nut en activa met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte, kunnen investeringen ingedeeld worden in:

- a) investeringen met een beperkte omvang;
- b) investeringen van grote(re) omvang;
- c) (groot) onderhoud;
- d) investeringen in een openbare ruimte via grondexploitatie;
- e) (begrotings)tekorten.

Ad a:

Om de staat van activa niet op te blazen met veel kleine investeringsbedragen kan een grensbedrag worden aangegeven. Bij de gemeente Weert is een grensbedrag voor het totale investeringsbedrag van € 5.000,-- vastgesteld. Bedrijfsmiddelen onder dit grensbedrag zullen direct in het jaar van aanschaf ten laste van het resultaat worden gebracht, tenzij er voor deze middelen een voorziening bestaat. In verband met overige verplichtingen (verzeke-ringen e.d.) dient wel registratie plaats te vinden. Voor bepaald (groot) onderhoud en vervangingsinvesteringen zijn ook voorzieningen in het leven geroepen.

Ad b:

Onder investeringen van grote(re) omvang worden verstaan alle investeringen boven de € 5.000,--.

Ad c:

De kosten van (klein en groot) onderhoud zijn niet levensduurverlengend en mogen dus niet worden geactiveerd. Kosten van klein onderhoud dienen in het jaar van uitvoering ten laste van de exploitatie te worden gebracht. Kosten van groot onderhoud kunnen op twee manieren worden verwerkt in de administratie:

- kosten in het jaar van uitvoering direct ten laste van de exploitatie brengen, met eventuele aanwending van een daartoe gevormde reserve;
- kosten in het jaar van uitvoering ten laste van een vooraf gevormde voorziening brengen.

Kosten van het wegwerken van achterstallig onderhoud dienen ineens ten laste van de exploitatie te worden gebracht.

Hoewel een onderscheid tussen onderhouds- en investeringskosten niet altijd even scherp te maken is, kunnen dus alleen levensduurverlengende investeringen geactiveerd worden.

Ad d:

Investeringen in een openbare ruimte via grondexploitatie (eerste aanleg) worden niet geactiveerd, omdat de investeringen worden gedekt uit de opbrengst van bijvoorbeeld grondverkoop.

Ad e:

(Begrotings)tekorten mogen niet geactiveerd worden. Dit houdt in dat het tekort direct ten laste van de reserves of de exploitatie dient te worden gebracht. In geval van een slechte financiële positie betekent dit dat de reserve(s) negatief kan / kunnen worden.

4. Waardering en afschrijving van vaste activa

De hoogte van de jaarlijkse afschrijving wordt bepaald door wettelijke voorschriften of indien specifiek aangegeven, in andere gevallen door de volgende factoren:

- de aanschafwaarde;
- de verwachte gebruiksduur;

- de verwachte restwaarde;
- de afschrijvingsmethode;
- bijdragen van derden die een direct aantoonbare relatie hebben met de investering.

De aanschafwaarde is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs bestaat uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaf-fingskosten van de gebruikte grondstoffen en overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

De verwachte gebruiksduur (economische levensduur) berust meestal op een schatting. Ervaringsgegevens zijn hierbij een nuttig hulpmiddel. In de bijlage "waardering en afschrijving vaste activa" is in de rechter kolom de economische levensduur vermeld.

De verwachte restwaarde is de vermoedelijke verkoopopbrengst van een afgeschreven actief; deze mag niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van het vervangingsobject maar moet, als de opbrengst hoger is dan de verwachte en geraamde restwaarde, als incidentele baat in de exploitatie worden verantwoord.

Als afschrijvingsmethode wordt normaliter de methode van lineaire afschrijvingen gehanteerd. Vaak wordt deze methode toegepast als de onderhoudskosten in de gebruiksperiode zullen stijgen. Incidenteel wordt hiervan afgeweken, omdat de wet- of regelgeving dit voorschrijft of om fluctuaties te voorkomen bij tarieven e.d.

Brutoverantwoording:

Vaste activa dienen bruto te worden geactiveerd. Alleen van derden ontvangen vergoedingen (bijvoorbeeld subsidies) die een directe relatie hebben met de investering mogen verrekend worden. Deze investeringen dienen dus geactiveerd te worden voor de kostprijs. De reserve moet gebruikt worden ter dekking van de kapitaallasten. De reserve valt dan gedurende de afschrijvingstermijn vrij ten gunste van de exploitatie.

Door de bruto-methode ontstaat een goed inzicht in de werkelijke kostprijs en de financieringsvorm van de investering; wel wordt de staat van reserves en voorzieningen en de exploitatie "opgeblazen". Daarnaast wordt het inzicht in de financiële positie van de gemeente bevorderd, omdat de bezittingen en de financiering hiervan afzonderlijk blijken uit de balans.

Financiële vaste activa:

Zoals hierboven vermeld worden financiële vaste activa afzonderlijk opgenomen op de balans. Tot de financiële vaste activa behoren o.a. investeringssubsidies. Er is géén wettelijke afschrijvingstermijn bepaald voor deze activa. Aangezien de bijdragen aan activa van derden (de investeringssubsidies) meestal subsidies betreffen aan sport- en welzijnsinstellingen voor hun accommodaties, waarvan de gemiddelde afschrijvingstermijn 25 jaar bedraagt, is in de afschrijvingstabel vermeld dat de afschrijvingstermijn voor investeringssubsidies gelijk is aan de afschrijvingstermijn van gelijkwaardige gemeentelijke activa.

Voor bijdragen aan activa in eigendom van derden is in het BBV een nieuw artikel opgenomen. De bijdrage dient te voldoen aan alle in dit artikel opgenomen voorwaarden. Het artikel luidt als volgt:

Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd, indien:

- a. er sprake is van een investering door een derde;
- b. de investering bijdraagt aan de publieke taak;
- c. het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut zal genereren en
- d. de bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de provincie onderscheidenlijk gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Belangrijk is vooral de bepaling onder lid d. Indien de bijdrage hier niet aan voldoet, mag de bijdrage voortaan niet langer als investering worden geactiveerd, maar dient volledig ten laste van het resultaat te worden gebracht.

Start afschrijving:

De afschrijving start in het jaar na beschikbaarstelling van het krediet, mits het actief in dat jaar ook gereed komt / verworven wordt **of in gebruik genomen wordt**. Uitzondering hierop is de afschrijving van activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut, die in één keer ten

laste van een reserve wordt afgeschreven. De aanwezige boekwaarde wordt vanaf het jaar van beschikbaarstelling afgeschreven.

De hoogte van de afschrijving wordt bepaald door de **werkelijke** boekwaarde gedeeld door de verwachte levensduur.

5. Rentetoerekening

Omdat de rente voor het lenen van geld meestal hoger is dan de rente over het eigen vermogen, wordt het eigen vermogen ingezet als eigen financieringsmiddel voor de gemeentelijke investeringen.

Hoewel de gemeente over de inzet van het eigen vermogen (reserves) geen externe rente hoeft te betalen wordt over die inzet fictieve rente berekend, de zogenaamde bespaarde rente. Deze fictieve rente wordt, evenals de werkelijk betaalde rente, via de renteomslag toegerekend als kostenpost aan de investeringen (activa). Door de toerekening van de totale rentekosten (inclusief de fictieve rente) aan de activa, ontstaat er ook een rente-inkomst. Tegenover de rentekosten staat dus eenzelfde bedrag aan rente-inkomsten.

Voorafgaand aan de begrotingssamenstelling worden rentepercentages vastgesteld voor:

- a. Renteverrekening grondexploitatie (via een rentestaffel).
- b. Reserves en voorzieningen van de algemene dienst.
- c. Investerings.

In de kadernota, die jaarlijks wordt opgesteld, worden bovengenoemde rentepercentages opgenomen.

Rentetoerekening investeringen:

Uitgangspunt bij de rentetoerekening investeringen is dat de rente wordt berekend over de boekwaarde per 1 januari van het jaar. De omslagrente voor de rentetoerekening van de kapitaallasten wordt bepaald op basis van het rentetotaal van het eigen vermogen en het vreemd vermogen in relatie tot de activa.

Uitzonderingen hierop zijn:

- nieuwe investeringen met betrekking tot riolering. Hieraan wordt geen rente toegerekend.
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut die in één keer ten laste van een reserve worden afgeschreven. Hieraan wordt geen rente toegerekend. Aan de gekoppelde reserve wordt ook geen rente toegerekend.
- investeringen met een economisch nut waarvan de kapitaallasten geheel worden gedekt uit een reserve of voorziening. Hieraan wordt geen rente toegerekend. Aan de gekoppelde reserve/voorziening wordt ook geen rente toegerekend.

Overzicht "Waardering en afschrijving vaste activa"

De materiële vaste activa met economisch nut en de bij raadsbesluit geactiveerde activa met een meerjarig maatschappelijk nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), worden lineair afgeschreven conform onderstaande tabel, tenzij bij raadsbesluit anders besloten is.

In de tweede kolom van het overzicht is aangegeven of het actief van economisch of maatschappelijk nut is.

Activa	Econ/ Maatsch. Nut	Afschrijvings- termijn
Financiële vaste activa		
<u>Bijdragen aan activa van derden</u> - alle investeringssubsidies		Conform af- schrijvings-termijn gelijk-waardige gem.activa
Immateriële activa		
<u>Onderzoeken, voorlichting e.d.</u> - Kosten van onderzoeken en ontwikkeling, uitwerking beleidsplannen, publicaties en brochures, mits dit een actief tot gevolg heeft		5 jaar
Materiële activa		
<u>Grond en terreinen:</u> - Volkstuinencomplex - Begraafplaatsen - Overige gronden en terreinen (niet zijnde sportterreinen) - Sportterreinen (m.u.v. de bij de voorziening sport genoemde)	E E E E	40 jaar 30 jaar niet niet
<u>Gebouwen en inrichting:</u> - nieuwbouw woonruimten, (bedrijfs)gebouwen, onderwijshuisvesting, parkeergarages - bouwkundige aanpassingen woonruimten en gebouwen, (aan)bouw bijruimten, 1 ^o inrichting onderwijsruimten, JOP's/jongerenvoorzieningen - brandveiligheids- en beveiligingsvoorzieningen in gebouwen, arbo-aanpassingen, voorzieningen hemelwaterafvoer - inventaris/inrichting gemeentelijke en openbare gebouwen (<i>bureaus, kleinere installaties, materiaal stembureau e.d.</i>), geluidwerende voorzieningen - wijkunits - losse inventaris (bijv. stoelen, tapinstallatie)	E E E E E E	50 jaar 25 jaar 15 jaar 10 jaar 6 jaar 5 jaar
<u>Vervoermiddelen/ (rijdend) materieel:</u> - vlaggenmasten - Groot materieel (vrachtwagens e.d.) 12 jaar - Klein materieel (personenauto's e.d.) 10 jaar - Sneeuwplough / - strooier 12 jaar - Veegmachine 6 jaar	E E E E E	20 jaar 12 jaar 10 jaar 12 jaar 6 jaar
<u>Technische installaties:</u> - noodstroomaansluitingen - CV installaties, paternosterkasten, cateringinstallaties - telefooncentrale, garage-interieur (o.a. hefbrug en afzuiginstallatie), klimaatbeheersing, waterkoelers, presentatieapparaten, elektronische afsluitsystemen	E E E	30 jaar 15 jaar 10 jaar

Algemeen en automatisering / ICT:		
- digitale basiskaarten, <i>kasten kadasterkaarten, reader archief, kabelkrant SLOW</i>	E	10 jaar
- straatnaamborden	M	10 jaar
- ICT infrastructuur:	E	
~ statische componenten (o.a. bekabeling)		10 jaar
~ dynamische componenten, telefooncentrale		5 jaar
- ICT hardware:	E	
~ servers (procesafhankelijk)		4-5 jaar
~ werkplekvoorzieningen (werkplekafhankelijk)		3-4 jaar
- ICT software (procesafhankelijk), <i>kantoorautomatisering</i>	E	3-6 jaar
- <i>printer studiezaal archief, leesapparaat microfiches, "gemeentearchief online", microfilms, ontwikkeling archeologische kaarten</i>	E	5 jaar
- defibrillatoren	E	8 jaar
- <i>plotter</i>	E	4 jaar
- kleding bodes	E	4 jaar
- luchtfoto's	E	3 jaar
Reiniging/ milieu:		
- inrichting milieustraat, geluidsanering (bijv. geluidswal)	E	25 jaar
- ondergrondse inzamelstations	E	15 jaar
- containers, duobakken	E	10 jaar
- hondentoiletten	M	10 jaar
- <i>geluidsniveaumeters</i>	E	7 jaar
Weg- en waterbouwkundige werken, groen en verkeer:		
- wegen, straten, pleinen, bruggen	M	40 jaar
- (recreatieve) fiets- en wandel/voetpaden, rotondes/verkeerstafels, natuuroevers/ beschoeiing, parkeerplaatsen/ voorzieningen, verkeersafremmende voorzieningen	M	25 jaar
- civieltechnische werkzaamheden/ infrastructuur, groen en plantsoenen	M	20 jaar
- verkeersregelinstallaties, aanleg 30 km-zones	M	15 jaar
- belijningen en bebordingen, straatmeubilair, rijwielstallingen	M	10 jaar
- parkeerautomaten (<i>inclusief zuilen</i>), rijwielstallingen waar een tarief geheven wordt	E	10 jaar
- handterminals, parkeermeters, speeltoestellen	E	5 jaar
(Openbare) verlichting/ elektriciteitsvoorzieningen:		
- thermisch verzinkte/ gepoedercoate lichtmasten	M	40 jaar
- thermisch verzinkte masten	M	35 jaar
- stalen geschilderde masten	M	30 jaar
- verzwaring elektriciteitsaansluitingen	M	25 jaar
- reconstructie/ renovatie openbare verlichting, decoratieve armaturen	M	20 jaar
- integrale veiligheid (verlichting)	M	15 jaar
- elektriciteitskasten	M	10 jaar

Voor specifieke voorzieningen/ investeringen op het gebied van sport, recreatie en toerisme, zijn de afgelopen jaren notities opgesteld, namelijk de notities "meerjaren onderhouds- en vervangingsplan gemeentelijke zaal- en veldsportaccommodaties 2003-2022" en "meerjaren onderhouds- en vervangingsplan toeristisch-recreatieve voorzieningen 2004-2023". In deze notities zijn de afschrijvingstermijnen voor deze investeringen nader bepaald. Hierbij wordt opgemerkt dat vervangingsinvesteringen die ten laste van de voorzieningen "sport" of "toeristisch-recreatieve voorzieningen" komen, niet geactiveerd worden; hierop wordt dus niet afgeschreven.

<u>Voorzieningen sport en zwembad:</u>		
- aanleg en volledige renovatie atletiekbaan, hockeyvelden en tennisbanen	E	30 jaar
- terreinleidingen zwembad, aanleg en groot onderhoud sport(gras)velden, wedstrijdverlichting, scheidingswanden sportaccommodaties	E	25 jaar
- onderhoudswerkzaamheden zwembad, inrichting sportaccommodaties, verlichting velden, dug-outs	E	20 jaar
- technische installaties zwembad, toplaag houten sportvloer, telescopische tribunes, jaarklok met optimaliser, tumblingbaan, binnenzonweringen, verlichtingsarmaturen sportaccommodaties, toplaag kunstgrashockeyveld, atletiekbanen en trainingsvelden, beregeningsinstallaties en pompen, parkeer/ voorterrein, zittribune, aandrijfaggregaat scheidingswanden	E	15 jaar
- <i>inventaris horecavoorziening zwembad</i>	E	10 jaar
- inventaris zwembad, toplaagrenovatie kunststofsportvloeren, opwikkelbanden scheidingswand, afdekvloer, ontkalkinginstallatie, sportattributen, verlichting binnensportaccommodaties, ballenvangers, bezanden voetbalvelden, (toplaag)renovatie tennisbanen, skeelerbaan en andere (half)verharde velden, deksels en goten atletiekbaan, onderdelen tribune	E	10 jaar
<u>Toeristisch-recreatieve voorzieningen:</u>		
- natuurisbaan, passantenhaven	M	25 jaar
- natuurleerpad, knuppelpad, steigers (viswater)	M	15 jaar
- bewegwijzering wandel- en fietsroutes, informatiepanelen, toestellen, trimbaan	M	10 jaar

In het Gemeentelijk Rioleringsplan zijn de landelijk gehanteerde technische levensduur van rioleringsonderdelen genoemd.

Onderstaand volgt een opsomming van deze activa met de bijbehorende afschrijvingstermijnen.

<u>Gemeentelijk Rioleringsplan:</u>		
- riolen, putten, kolken	E	40 tot 75 jaar
- persleidingen (gemalen, drukriolering):	E	
* bouwkundig		45 jaar
* mechanisch / elektrisch		15 jaar

